

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย
ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕

กรมการปกครองได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๗.๓/๑๖๖๐๗ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติให้เมื่อพนักงานกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัย ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ กรมการปกครองได้สำรวจกฎหมายในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ที่อยู่ในความรับผิดชอบแล้ว พบว่ามีกฎหมายที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการหรือรักษาการร่วมกับรัฐมนตรีกระทรวงอื่น ๆ หรือเป็นกรณีที่ไม่มีรัฐมนตรีผู้รักษาการ ดังนั้น เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการเสนอรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความถูกต้อง และสามารถนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ประกอบกับตามข้อ ๕ แห่งระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๖ กรมการปกครองจึงขอคำปรึกษาคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ในประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้รักษาการตามกฎหมายมีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานอื่นให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดกระทรวงมหาดไทยได้หรือไม่ เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ พ.ศ. ๒๕๒๔

๒. แม้กฎหมายจะระบุให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น แต่ได้มีการโอนบรรดาหน้าที่และอำนาจไปตามการปรับโครงสร้างในการบริหารราชการแผ่นดินแล้ว กรณีนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้มีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ ได้หรือไม่ เช่น พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๕๙๖

๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอื่น ๆ กรณีนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดจะเป็นผู้มีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ เช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕

๔. ถ้าไม่มีผู้รักษาการตามกฎหมาย แต่กรรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย การจัดทำคำอธิบายและคำแปลของกฎหมาย และเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ร่วมกับหน่วยงานอื่น กรณีนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงได้มีอำนาจ ออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ เช่น พระราชบัญญัติ กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๙๙

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือของกรรมการปกครอง โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็น ในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้รักษาการตามกฎหมาย มีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดหน่วยงานอื่นให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยร่วมกับ เจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัดกระทรวงมหาดไทยได้หรือไม่ ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากการชี้แจง ของผู้แทนกรมการปกครองว่า ประสงค์จะสอบถามเกี่ยวกับพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการ ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วย ในกรณีนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสามารถ ออกประกาศแต่งตั้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐได้หรือไม่ ในประเด็นนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เห็นว่า มาตรา ๑๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับ เป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติ ความผิดทางพินัยมิได้กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นไป ตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

กรณีพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชนฯ เป็นกฎหมายตามบัญชี ๑ ที่มาตรา ๓๙^๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษ ปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย โดยพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชนฯ มิได้กำหนด

^๑มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่ กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูง ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัย ที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^๒มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่ พระราชบัญญัตินี้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้เป็นการเฉพาะ จึงเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายที่จะประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย แต่ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามวรรคสองของมาตรา ๑๔^๓ บัญญัติว่า รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีของผู้กระทำความผิดทางพินัยหลายกรรมต่างกันที่นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้วางระเบียบให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกันหรือทำแทนกันในการดำเนินการปรับเป็นพินัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม ประกอบกับบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามมาตรา ๓^๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น บรรดาที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ ดังนั้น หากมีเจ้าหน้าที่ในสังกัดหน่วยงานอื่นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น รับผิดชอบในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้รักษาการพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชนฯ^๕ ย่อมมีอำนาจประกาศกำหนดให้บุคคลนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ แม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะมีได้สังกัดหน่วยงานในกระทรวงมหาดไทยหรืออยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ประเด็นที่สอง กรณีกฎหมายบัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย แต่มีการโอนบรรดาหน้าที่และอำนาจไปตามการปรับโครงสร้างในการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น พระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ หรือไม่ เห็นว่า หากเป็นกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้รักษาการตามกฎหมายไว้โดยชัดเจน หรือมีกฎหมายกำหนดให้โอนบรรดาหน้าที่และอำนาจของผู้รักษาการคนเดิมไปเป็นของผู้รักษาการคนใหม่ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามบทบัญญัติที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือที่รับโอนหน้าที่และอำนาจนั้น ย่อมเป็นผู้มีหน้าที่และอำนาจในการออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ แต่หากเป็นเพียงการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือโอนอำนาจเฉพาะในส่วนที่

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๔มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน นายทะเบียน คณะบุคคล และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เรียกชื่ออย่างอื่น บรรดาที่กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยหรือที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔

^๕มาตรา ๒๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานออกบัตร เจ้าพนักงานตรวจบัตร และพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการไปเป็นของหน่วยงานใหม่ รัฐมนตรีตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้รักษาการ ยังคงเป็นรัฐมนตรีซึ่งมีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย

กรณีพระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ พ.ศ. ๒๔๙๖ มีการปรับโครงสร้างในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ เพื่อโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งเป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง และอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยมาตรา ๙^๖ แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว บัญญัติให้โอนหน้าที่และอำนาจในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือในฐานะผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือของข้าราชการตำรวจไปเป็นของนายกรัฐมนตรีเท่านั้น ส่วนหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอันไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือในฐานะผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือของข้าราชการตำรวจย่อมไม่โอนไปเป็นของนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๑๔๘/๒๕๔๒^๗ ดังนั้น การโอนกรมตำรวจไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงเป็นการโอนเฉพาะหน้าที่และอำนาจในการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจและของข้าราชการตำรวจ โดยไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการโอนหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีผู้รักษาการไปด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นผู้รักษาการพระราชบัญญัติเพิ่มอำนาจตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางน้ำ^๘ จึงมีอำนาจออกประกาศกำหนดข้าราชการตำรวจซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย

ประเด็นที่สาม กรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอื่น เช่น พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดมีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เห็นว่า ในกรณีที่กฎหมายฉบับใดมีผู้รักษาการตามกฎหมายหลายคน การพิจารณาว่ารัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายคนใดเป็นผู้มีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจ

^๖มาตรา ๙ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือในฐานะผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือของข้าราชการตำรวจไปเป็นของนายกรัฐมนตรี

ในกรณีมีปัญหาว่าอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือในฐานะผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมตำรวจหรือของข้าราชการตำรวจอันจะต้องโอนตามวรรคหนึ่งหรือไม่ ให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของนายกรัฐมนตรี

^๗บันทึก เรื่อง การโอนอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไปเป็นของนายกรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ปกปิด ต่วนมาก ที่ นร ๐๖๐๑/๑๙๔ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๒ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๘มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔^๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ต้องพิจารณาบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่และอำนาจของผู้รักษาการกฎหมายแต่ละฉบับประกอบด้วย ดังนี้

กรณีที่กฎหมายกำหนดหน้าที่และอำนาจของรัฐมนตรีรักษาการไว้เป็นการเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน เช่น มาตรา ๕^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานทางหลวง กรณีนี้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายของแต่ละกระทรวงย่อมต้องรับผิดชอบและมีหน้าที่ต้องดำเนินการแต่งตั้งเจ้าพนักงานทางหลวงเพื่อตรวจตราดูแลทางหลวงในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการในแต่ละกระทรวง ดังนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงมีอำนาจประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางหลวงที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการของตน

ส่วนกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอื่น ๆ โดยไม่มีบทบัญญัติให้รับผิดชอบรักษาการในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน เช่น มาตรา ๕๑^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ที่บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกันเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมาตรา ๖^{๑๒}

^๙โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^{๑๐}มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานทางหลวงกับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดอัตราความเร็วของยานพาหนะ

(๒) จัดทำ ปัก ดัดตั้งป้ายจราจร เครื่องหมายจราจร เครื่องหมายสัญญาณ หรือสัญญาณอย่างอื่น ชิดเส้น เขียนข้อความ หรือเครื่องหมายอื่นใดสำหรับการจราจรบนทางหลวง

(๓) กำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

^{๑๑}มาตรา ๕๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกันเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

^{๑๒}มาตรา ๖ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่น และออกกฎกระทรวงในเรื่องต่อไปนี้ คือ

(๑) จำกัดชนิดและจำนวนอาวุธปืนของกระทรวง ทบวง กรมอื่น นอกจากของราชการทหาร และตำรวจหรือหน่วยราชการตามมาตรา ๕ วรรคสอง

(๒) วางระเบียบการทะเบียน การขอและการออกใบอนุญาต

(๓) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมซึ่งต้องไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๔) กิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง (๑) ตามมาตรา ๕ วรรคสอง และตามมาตรา ๕๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมร่วมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกับนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการศุลกากร ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่น และออกกฎกระทรวง เป็นกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยต้องดำเนินการร่วมกันกับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอื่น การประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องหารือและลงนามร่วมกัน

ประเด็นที่สี่ กรณีไม่มีผู้รักษาการตามกฎหมาย แต่กรมการปกครองเป็นหน่วยงาน ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย การจัดทำคำอธิบายและคำแปลของกฎหมาย และเผยแพร่ ข้อมูลกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๔๙๙ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงใดมีอำนาจออกประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เห็นว่า พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๔๙๙ ไม่ได้กำหนด ผู้รักษาการพระราชบัญญัตินี้ทั้งฉบับ แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของพระราชบัญญัติซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ หมวด โดยในหมวด ๑ ความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัดนั้น มาตรา ๔๘/๒^{๓๓} บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รักษาการตามบทบัญญัติในหมวด ๑ ความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด ดังนั้น การประกาศ กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดตามบทบัญญัติในหมวดนี้ จึงเป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

สำหรับหมวด ๒ ความผิดเกี่ยวกับสมาคมและมูลนิธิ ไม่มีการกำหนดผู้รักษาการ หมวดดังกล่าว เนื่องจากเนื้อหาของบทบัญญัติในหมวดนี้มีเพียงการกำหนดความผิดและอัตราโทษ ของสมาคมและมูลนิธิเท่านั้น ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการใด ๆ เนื่องจากการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนและการกำกับดูแลสมาคมและมูลนิธิ ตลอดจนการแต่งตั้งนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการเกี่ยวกับการจดทะเบียน สมาคมและมูลนิธินั้น มีการกำหนดไว้ในบทบัญญัติส่วนที่ ๒ สมาคม และส่วนที่ ๓ มูลนิธิ แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว โดยมาตรา ๑๐๙^{๓๔} และมาตรา ๑๓๖^{๓๕} ได้บัญญัติให้รัฐมนตรีว่าการ

^{๓๓}มาตรา ๔๘/๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รักษาการตามบทบัญญัติในหมวดนี้

^{๓๔}มาตรา ๑๐๙ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามบทบัญญัติในส่วนนี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนกับออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับ

(๑) การยื่นคำขอจดทะเบียนและการรับจดทะเบียน

(๒) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน การขอตรวจเอกสาร การคัดสำเนาเอกสาร และค่าธรรมเนียมการขอให้นายทะเบียนดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับสมาคม รวมทั้งการยกเว้นค่าธรรมเนียมดังกล่าว

(๓) การดำเนินกิจการของสมาคมและการทะเบียนสมาคม

(๔) การอื่นใดเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

^{๓๕}มาตรา ๑๓๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามบทบัญญัติในส่วนนี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนกับออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับ

กระทรวงมหาดไทยรักษาการตามบทบัญญัติในส่วนนี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียน ซึ่งมีกรมการปกครองเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติการในเรื่องนี้ เป็นการเฉพาะ จึงต้องถือว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการในส่วนของสมาคม และมูลนิธิ และมีอำนาจประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในส่วนที่ เกี่ยวกับความผิดตามบทบัญญัติซึ่งเป็นสภาพบังคับของความผิดเกี่ยวกับสมาคมและมูลนิธิ ทั้งนี้ การพิจารณาอำนาจการประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัย เป็นคนละกรณีกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำ ร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายปรกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๖๖

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑๕)

- (๑) การยื่นคำขอจดทะเบียนและการรับจดทะเบียน
 - (๒) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน การขอตรวจเอกสาร การคัดสำเนาเอกสาร และค่าธรรมเนียมการขอให้นายทะเบียนดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับมูลนิธิ รวมทั้งการยกเว้นค่าธรรมเนียมดังกล่าว
 - (๓) แบบบัตรประจำตัวของนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่
 - (๔) การดำเนินกิจการของมูลนิธิและการทะเบียนมูลนิธิ
 - (๕) การอื่นใดเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้
- กฎกระทรวงนั้น เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้